

Eerste uitvoeringsmodule

Herinrichting Alde Feanen

dienst landelijk gebied
voor ontwikkeling en beheer

Herinrichting

Alde Feanen

Eerste uitvoeringsmodule

Herinrichtingscommissie Alde Feanen
Juli 2006

Inhoud

4	1 Inleiding
5	2 Gebiedsbeschrijving
5	2.1 Natuurwaarden
6	2.2 Recreatieve waarden
7	3 De herinrichting Alde Feanen
9	4 Doelstelling 1e module Alde Feanen
10	5 Maatregelen
10	5.1 Waterbeheer
11	5.2 Landschap en recreatie
12	5.3 De Wyldlannen
13	6 Uitvoeringsaspecten
13	6.1 Algemeen
13	6.2 Kosten
14	6.3 Tijdsplanning
14	6.4 Eigendom, beheer en onderhoud
14	6.5 Grondverwerving en instrumenten
14	6.6 Randvoorwaarden en risico's

Bijlage:

Maatregelenkaart

1

Inleiding

1.1 Raamplan en modules

Het 'raamplan landinrichting Alde Feanen' is onlangs door GS vastgesteld.

Een raamplan is een integraal plan voor een gebied met een globaal eindbeeld. Het geeft een gebiedsvisie, de doelstellingen, de aanpak van de eventuele benodigde grondverwerving en een aanduiding van de maatregelen en in te zetten instrumenten. Het raamplan is de basis voor de uitvoering. Bij het raamplan is een kaart en een begroting.

De vaststelling van het raamplan houdt in dat GS van Fryslân de intentie heeft uitgesproken om zich in te zetten voor de realisering van alle maatregelen uit het raamplan. Er is dus geen sprake van vrijblijvendheid, maar wel van een besluit dat op basis van voortschrijdend inzicht kan worden gewijzigd.

Een raamplan wordt in een volgende stap uitgewerkt in concrete deelplannen. Een module is zo'n concreet uitvoeringsplan. Per uitvoeringsmodule wordt bekeken of alle voorgestelde maatregelen in het raamplan nog passen bij de wensen in het gebied. Vervolgens worden in de module een aantal concreet uit te voeren inrichtingsmaatregelen met een planning en een begroting voorgesteld. De modules worden in een afzonderlijk rapport beschreven. Er blijft ruimte voor veranderingen binnen de hoofdlijnen van het raamplan.

De module dient binnen 4 jaar te kunnen worden gerealiseerd. In die periode moet overeenstemming worden bereikt met belanghebbenden en instanties, moeten de vereiste vergunningen zijn verkregen en moet beschikt kunnen worden over de benodigde gronden en financiën. Wanneer na 4 jaar de uitvoering van een module niet voltooid is, bestaat de mogelijkheid om de uitvoeringsperiode met maximaal 1 jaar te verlengen. De omvang van de module wordt afgestemd op het te verwachten beschikbare budget voor landinrichting in de komende periode van uitvoering.

1.2 Procedure

Als in een module wordt voorgesteld het wettelijke landinrichtingsinstrumentarium te gebruiken (wettelijke herverkaveling met plan van toedeling, toepassing korting etc.) wordt de procedure toegepast zoals die in de Landinrichtingswet is omschreven. Dit is in deze eerste module voor de Alde Feanen niet aan de orde. Er wordt geen grond verkaveld en de maatregelen komen nagenoeg overeen met die uit het raamplan. GS kan in dat geval de module zonder de officiële procedure uit de landinrichtingswet vaststellen. Uitvoering en eventuele benodigde grondtransacties vinden op vrijwillige basis plaats.

Het rapport van de 1e uitvoeringsmodule heeft gedurende 1 maand ter inzage gelegen in de streek. In deze periode is een voorlichtingsavond georganiseerd. Opmerkingen naar aanleiding hiervan zijn verwerkt in het plan. De ontwerp 1e module wordt vóór de vaststelling door GS 6 weken ter visie gelegd. Men kan dan nog zienswijzen indienen. Er wordt vanuit gegaan dat de 1e module eind 2006 wordt vastgesteld en begin 2007 in uitvoering komt.

1.3 Relatie met andere projecten

Uitvoering van deze 1e module sluit dus aan bij het raamplan Alde Feanen. Ook is aansluiting gezocht met het zgn. LIFE-project in de Jan Durkspolder. In het aangrenzende landinrichtingsgebied Garyp-Sumar worden waterhuishoudkundige maatregelen voorgesteld waarmee afstemming gezocht wordt. Later dit jaar zal een begin gemaakt worden met de uitwerking van een tweede module ten aanzien van een ander deelgebied in de Alde Feanen.

2

Gebiedsbeschrijving

Het gebied de Alde Feanen ligt in het Lage Midden van Fryslân op het kruispunt van de drie gemeenten Smallingerland, Boarnsterhiem, en Tytsjerksteradiel. De streek bestaat uit veen- en klei-op-veengronden. Bijna het gehele gebied is ontgonnen (verveend) en in cultuur gebracht. Het herinrichtingsgebied is een niet ontgonnen rest laagveen. De Alde Feanen is het grootste aaneengesloten laagveenmoerasgebied van Fryslân. Laagveenmoerassen worden tot de rijkste en meest gevarieerde natuurgebieden van Noordwest-Europa gerekend. Vanwege het belang van het gebied in (inter)nationaal opzicht is de Alde Feanen als Nationaal Park aangewezen.

Van het laagveenmoerascomplex Alde Feanen is ruim 1.500 hectare in eigendom en beheer van It Fryske Gea. Het oostelijk deel van de herinrichting bestaat uit graslanden waarvan ook een groot deel in bezit is bij It Fryske Gea.

De diversiteit in de natuur maakt de Alde Feanen een uniek natuurgebied. Men vindt er verschillende landschapstypen in verschillende stadia van ontwikkeling (van rietland tot natuureducatiebos). Daarnaast zijn in de Alde Feanen tal van sporen te vinden van de turfwinning in het gebied. In de 18e eeuw nam de turfwinning grote vormen aan en ontstond een patroon van legakkers (stripes) en vaarten in het gebied. Delen van deze vergraven veenlanden en wateroppervlakten werden later ingepolderd en omgezet in cultuurland. De Saiterpolder is een mooi voorbeeld van zo'n polder. De voormalige voor agrarische doeleinden bestemde Jan Durkspolder is nu weer teruggegeven aan de natuur. De natuur heeft hier weer vrij spel gekregen.

2.1 Natuurwaarden

Het westelijk deel van het Alde Feanen-gebied

bestaat voornamelijk uit meren, veenplas-
sen, petgaten, rietlanden, schraallanden,
ruigten, struwelen en natuureducatiebossen.
Ook komen er trilvenen, veenmosrietlanden,
blauwgraslanden en dotterbloemhooilanden
voor met verschillende vegetatietypen en
(zeldzame) diersoorten. De laatstgenoemde
landschapstypen zijn landelijk gezien zeldzaam
en worden in hun voortbestaan bedreigd.
De graslanden aan de oostkant zijn (voorma-
lige) landbouwgronden, en qua natuurwaarde
minder interessant. Maar als weidevogelgebied
zijn ze wel degelijk van belang en spelen een
rol bij de overgang van landbouwgebied naar
natuurgebied.

2.2 Recreatieve waarden

De recreatieve waarden van De Alde Feanen
zijn bijzonder groot. Die liggen met name op
het gebied van watersport, sportvisserij en
schaatsport. 's Zomers bezoeken meer dan
200.000 waterrecreanten het gebied. In het
natuurgebied zijn de meeste vaarten, plassen
en meren voor de watersport vrij toeganke-

lijk. Daar kan naar hartelust worden gezeild,
gekanood en gevist. Op verschillende punten
zijn door het recreatieschap 'De Marrekrite'
speciale ligplaatsen aangelegd.

Het traject tussen Lange Sloot en Hooidamsloot
wordt ook bevaren door beroepsvaart richting
Drachten.

Voor de fietser bieden de Alde Feanen diverse
routes. In de zomer worden de fietsverbinding-
en met de omgeving vergroot door fietspont-
jes over de brede vaarwegen. De oversteek-
plaatsen liggen bij de De Veenhoop, Suwâld en
de Burd. Voor de wandelaar bestaan er wandel-
routes over bestaande wegen; in het gebied
It Wikelslân zijn de paden uitsluitend voor de
wandelaar toegankelijk.

Het vinden van de juiste balans tussen het
belang van recreatie en toerisme en de natuur-
waarden is een van de belangrijkste opgaven
bij de formulering van plannen en maatregelen
voor de Alde Feanen.

3

De herinrichting Alde Feanen

Voor het laagveenmoerasgebied de Alde Feanen is eind vorige eeuw een herinrichting aangevraagd. Daarmee hoopt men de knelpunten aan te pakken die ontstaan zijn door verdroging, eutrofiëring slechte waterkwaliteit), en de negatieve effecten van recreatiedruk. De opdracht van de herinrichting is een volwaardig laagveen moeras te ontwikkelen dat ruimte laat voor recreatief medegebruik en inspeelt op het nieuwe waterbeleid.

Het is de taak van de landinrichtingscommissie om de doelstellingen voor het gebied waar te maken. Daartoe is in 2004 een Raamplan opgesteld.

De inrichtingsopgave voor de herinrichting bestaat uit de volgende onderdelen:

- Het realiseren van een volwaardig duurzaam laagveenmoeras aangestuurd door een optimaal functionerend waterhuishoudkundig systeem;
- Een evenwichtige afstemming tussen recreatie, natuur en landschap;
- Een juiste afstemming met de functie landbouw langs de oost- en zuidgrens.

Om de doelstellingen te bereiken worden verschillende maatregelen voorgesteld. Deze maatregelen hebben voornamelijk betrekking op de oostkant van het gebied.

- het natuurontwikkelingsgebied aan de oostkant van de herinrichting Alde Feanen wordt doorsneden met vaarten op het niveau van het huidige zomerpeil, geschikt voor de kleine recreatievaart
- Het gebied wordt verdeeld in verschillende moeras- en/of laagveenontwikkelingseenheden
- de introductie van een getrapte bemaling en directe waterinlaten vanuit de Friese Boezem
- het stichten van een gemaal aan het Prinses Margriet Kanaal

In droge periodes kunnen de eenheden vanuit het hoofdsysteem worden gevoed door met duurzame energie aangedreven gemalen. Een teveel aan water kan vrij worden afgelaten op de vaarten van het hoofdsysteem. In het plan (zie de kaart Waterbeheer en maatregelen behorende bij het Raamplan Alde Feanen) kent het oostelijk landbouwgebied in de winterperiode een streefpeil van NAP -1,70 m. Om dit peil te kunnen realiseren wordt een zogenaamde getrapte bemaling geïntroduceerd. Drie nieuwe gemalen brengen het landbouwwater in het hoofdwaterlopendsysteem op een peil van NAP -1,30 m. In dit systeem kan het water vastgehouden, geborgen en op een gewenst tijdstip via het bestaande gemaal Offerhaus of via een nieuw te stichten gemaal aan het Prinses Margriet kanaal op de Friese Boezem worden uitgeslagen.

Het huidige oppervlaktewatersysteem vormt de basis voor het plan en wordt zoveel mogelijk gevolgd. Deze structuur wordt geoptimaliseerd door te baggeren, de vaarten te verbreden en door de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Het gebied vormt een systeem van maalstop- en waterbergingsgebieden. De vaarten worden uitsluitend gebruikt voor de kleinere waterrecreatie (roei- en fluisterboten en kano's) en vormen een zogenaamde tussenboezem.

De inrichting van het oostelijk deel biedt mogelijkheden als extra uitloop- en wandelgebied en het scheiden van bepaalde recreatievormen. In het oostelijk deel kan het accent worden gelegd op de kleine watersport zoals kanovaren en electrovaren. Het nieuw in te richten (natuur)gebied aan de oostkant biedt tevens ruimte voor het maken van aansluitingen tussen water- en landrecreatie, waardoor de recreant zich makkelijker kan verplaatsen. Door middel van het realiseren van voorzieningen

aan de rand van het gebied, zoals bijvoorbeeld het nieuwe bezoekerscentrum, kan de (water)recreatie hier worden opgevangen. Door vergroting van het natuurareaal aan de oostkant, toename van voorzieningen en infrastructuur, en het realiseren van scheidingen of juist aansluitingen tussen recreatievormen kan de natuur aan de westkant ontlast worden.

In uitvoeringsmodules wordt concrete invulling gegeven aan de genoemde wensen. Deze 1e uitvoeringsmodule is daar een eerste voorbeeld van.

4

Doelstelling 1^e module Alde Feanen

Samengevat is de opdracht voor de herinrichting Alde Feanen in het raamplan als volgt geformuleerd: In de Alde Feanen draait het om de combinatie van water, natuur en recreatie: het water is sturend voor de ontwikkeling van de gewenste natuur en in die natuur moet de recreatie een evenwichtige plaats krijgen. Slechts een beperkt deel van het raamplan Alde Feanen is in deze module opgenomen. Het resterende deel moet in vervolgmodes worden uitgevoerd.

De doelstelling voor de 1e module is een afgeleide van de hoofddoelstelling voor het gehele herinrichtingsgebied. Het betreft een deelgebied van ongeveer 16 hectare met een natuurdoelstelling in combinatie met mogelijkheden voor recreatie, maar waar ook de waterhuishouding moet worden afgestemd op het omliggende systeem. De module behelst het inrichten van een deelgebied ten noorden van het LIFE-gebied, en ten zuiden van recreatiepark It Wiid. Dit gebied

sluit aan bij de locatie van het toekomstige bezoekerscentrum-landbouwmuseum. In het raamplan is voor dit deelgebied een natuur-educatiebos gepland.

Doel van de 1e module Alde Feanen is dus: een uitgewerkt plan voor een natuureducatiebos. Dit plan is waterhuishoudkundig en recreatief gezien afgestemd op de (wensen vanuit) modern waterbeheer en de directe omgeving (landbouw aan de oostkant, LIFE-gebied, bezoekerscentrum).

Het resultaat is een door de landinrichtingscommissie Alde Feanen geaccordeerde 1e uitvoeringsmodule van de herinrichting Alde Feanen, met beleidsdoelen, maatregelen en voorzieningen, kostenraming, en een uitvoeringsplanning.

De module wordt door GS vastgesteld en een rijksbijdrage wordt toegezegd vóór 2007.

5

Maatregelen

De maatregelen worden hieronder beschreven: In deel A worden de maatregelen ten aanzien van de waterbeheersing beschreven, in deel B wordt specifiek ingegaan op landschap en recreatie, en de directe omgeving van het bezoekerscentrum.

5.1 Waterbeheer

Er worden in de eerste module een natuureducatiebos met moerasbos, riet en open water ingericht. Uitgangspunt is geweest dat er zo veel mogelijk één peil wordt ingesteld met het aanliggende natuurgebied. Voor het natuureducatiebosgebied wordt uitgegaan van één open verbinding met het hoogwatercircuit van het LIFE-gebied. Dit peil is gemiddeld 1.10 m –NAP, maar kan 's winters oplopen tot 1.00 m –NAP en 's zomers uitzakken tot 1.25 m –NAP. Via een verbinding vanaf de vaart langs de Koaidyk wordt water afkomstig uit het hoogwatercircuit van het LIFE-gebied in het natuurgebied ingelaten.

In grote delen van het gebied is de gemiddelde maaiveldhoogte even hoog als het in te stellen peil, en ontstaat een plas-drassituatie. De natste delen aan langs de rietoevers zijn geschikt voor broekbos (zwarte els, berken); de droge delen die meer in het midden van de ribben/stripen liggen, zijn geschikt voor een droger type bos. (wellicht met eiken)

's Zomers zal het peil uitzakken en valt het broekbos enigszins droog. De drogere delen, waarop de riet- en (moeras)bosvegetaties worden ontwikkeld, komen maximaal 25 cm boven het in te stellen waterpeil. Dat is de maximale benodigde drooglegging voor een korte periode om het beoogde natuurdoel (moerasbos) te realiseren.

Voor de waterpartijen moet gemiddeld 50 cm onder de laagste waterstand, dus tot 1.75 –NAP worden gegraven; in het midden is de (vaar)diepte 1 m. Op een drie-tal locaties

worden enkele nog diepere plekken van 1.50 meter waterdiepte met een oppervlakte van ca 20 m2 gegraven. In strenge winters zijn die plekken vorstvrij en kunnen vissen daar wellicht overleven.

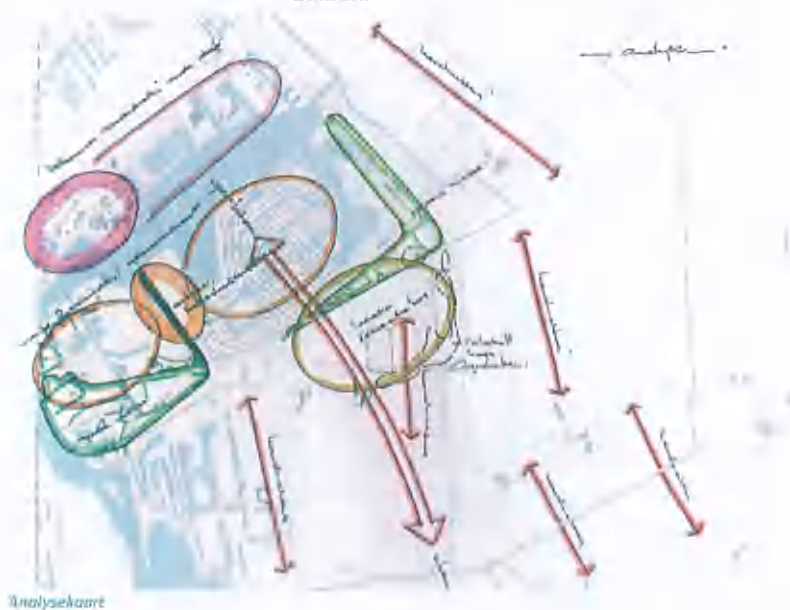
De twee huiskavels binnen het gebied wateren via deels nog te graven greppels rechtstreeks af op het bestaande waterpeil vóór de te plaatsen stuw, en houden dus hun huidige peil.

Kanovaarders uit de vaart langs het LIFE-gebied kunnen het natuurgebied via een kano-overdraagplaats op de kruising Koaidyk en Manjepetswei bereiken. Ook kunnen ze via het parkeerplaatsje ten zuiden van It Wiid en de kano-overdraagplaats vanuit de boezem het gebied in.

5.2 Landschap en recreatie

Inrichting natuureducatiebos

Het geplande bos heeft een ruimtelijke hoofdstructuur waarbij sprake is van een meer dichte opzet in het noordelijke gedeelte en een meer open structuur in het zuidelijke deel (zie analysekaartje). Op deze wijze vormt het bos de overgang tussen het verdichte (verblijfs) toegankelijke gedeelte (It Wiid) en de relatief open omgeving van de Jan Durks polder in het zuiden.

Daarnaast wordt uitgegaan van het patroon van de traditionele petgatenstructuur waarbij langgerekte droge delen worden afgewisseld met lijnvormige natte gedeelten. Zowel de natte als de droge delen hebben een noordzuid oriëntatie. Deze hoofdstructuur is vergelijkbaar met de structuur van langgerekte veengaten en legakkers (Alde Feanen in het klein). Bij de vormgeving van deze structuur is rekening gehouden met de hoogteligging van het ter-

rein. In de lage delen beslaan de petgaten een grotere oppervlakte dan in de hogere terreingedeelten.

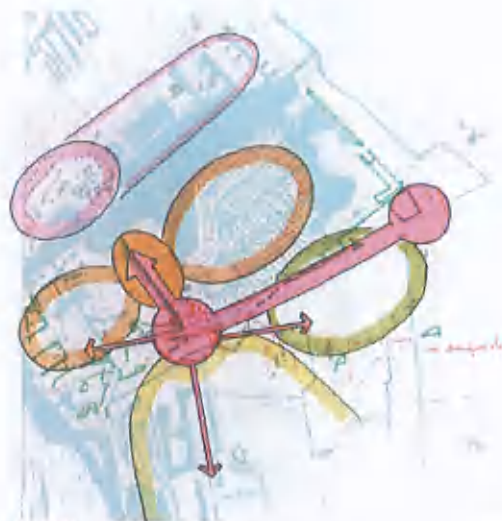
De droge delen hebben als centrale kern een moerasbos (bestaande uit elzen en wilgen) dat aan de randen overgaat in een nattere zone met riet en ruigten en gras. Deze bosgedeelten liggen afwisselend op eilanden of op schiereilanden. Op deze wijze ontstaat een kano route met een aanzienlijke lengte. Deze route wordt nog verder vergroot doordat de (schier)eilanden zijn doorsneden door smalle kano routes. Op deze wijze ontstaat een hiërarchisch geordend vaarnetwerk. Dit netwerk is in de huidige opzet aan de oostzijde verbonden met de Koaisleat. Aan de noordzijde, de noord-oostzijde zijn kano-overdraagplaatsen voorgesteld. Aan de zuidzijde kan het gebied via een overdraagplaats ook bereikt worden. Op deze wijze wordt het vaarnetwerk van het recreatiebos opgenomen in het grotere geheel.

Om het recreatiebos ligt een wandelpad dat aan de westzijde aansluit op de route naar het bezoekerscentrum en het toekomstige landbouwmuseum en naar de wandelroute langs de Jan Durks polder. Vanuit de noordzijde worden de (schier) eilanden ontsloten door een relatief dicht net van wandelpaden. De slootjes worden overbrugd met eenvoudige bruggetjes. Een laarzenpad is onderdeel van het padenstelsel op het meest oostelijk gelegen eiland.

Een speelbos is één van de expliciete recreatieve functies die het bos kan krijgen. Het meest zuid-oostelijke eiland is hoger gelegen en kan worden gebruikt als struinbos (buiten de paden toegankelijk). Een deel van de legakkers is niet toegankelijk omdat er geen pad ligt. In deze stukken kunnen o.a. reeën zich terugtrekken. Recreatieve functies verlopen van intensief naar extensief in oostelijke richting. Daarnaast komen op verschillende plaatsen open plekken voor die gecombineerd zijn met bankjes en vlonders (aanlegsteigertjes).

Samenhang natuureducatiebos en de rest van het gebied

Het is van belang dat het gehele gebied ten zuiden van Earnewâld een samenhang krijgt tussen de samenstellende onderdelen (zie schets ruggengraat). Voorgesteld wordt dat er een ruimtelijke ruggengraat komt die het bezoekerscentrum, de camping, de recreatiewoningen, het recreatiebos en de natuur (LIFE-gebied) met elkaar verbindt. De ruimtelijke vormgeving van een dergelijke ruggengraat zit niet in deze module, en kan wellicht in een vervolgmodule en/of door andere partijen in een later stadium uitgevoerd worden.

Alde Feanen, ruimtelijke ruggengraat

Deze ruggengraat heeft een duidelijke entree nodig vanaf de Koaidyk. Vanaf deze entree zal de ruggengraat een stevige vorm moeten krijgen (bijvoorbeeld in de vorm van een laanbeplanting) die uitkomt op een centraal plein (verdeelpunt). Vanaf dit punt zijn de verschillende onderdelen van het gebied ontsloten, waarbij iedere toegang zijn eigen ruimtelijke vorm krijgt (bijvoorbeeld een monumentale entree naar het bezoekerscentrum).

Vanaf de weg naar het bezoekerscentrum kun je vanwege het coulissenlandschap het bos inkijken, hetgeen uitnodigend werkt. Door de combinatie van water en bos, en de tussenvormen van riet en ruigte, krijgt de recreant een indruk van alle facetten van het Alde Feanen-gebied.

Het bezoekerscentrum annex landbouwmuseum zal een concentratiepunt in het gebied worden, van waaruit intensief gebruik zal worden gemaakt van het gebied en haar

mogelijkheden. In het recreatie-vooronderzoek "Schetsschuit Alde Feanen" wordt over het bezoekerscentrum het volgende geschreven:

- Ontvangstpunt voor informatie
- Startpunt voor fiets- en wandelroutes, huren van boten, varen.
- Wandelroutenetwerk vanaf het bezoekerscentrum in de verschillende windrichtingen, met mogelijkheden voor korte en langere routes.
- Routebundel (varen, fietsen en wandelen) naar Panhuyspoel (nieuw recreatieconcentratiepunt).

5.3 De Wyldlannen

In deze paragraaf worden kort de maatregelen voor het gebied De Wyldlannen beschreven. Deze maatregelen worden wel uitgevoerd in de lopende periode van de module, maar de financiering en uitvoering verlopen via een andere weg.

In het Raamplan is het gebied de Wyldlannen aangewezen als waterbergingsgebied. Daartoe zijn in het Raamplan twee inlaatconstructies voorzien aan de noord- en zuidkant van de Wyldlannen om de bergingsfunctie van deze zompolder te verbeteren. Bij de nadere uitwerking is gekozen voor 1 inlaatconstructie tussen de Greft en de Doekesleat aan de westkant van de Wyldlannen. Er is berekend dat door deze inlaatconstructie bij zeer hoge boezemwaterstanden een extra berging wordt bereikt van ongeveer 0,25 miljoen m³ boezemwater (ook nu wordt reeds 's winters via een kleine inlaat water ingelaten, vandaar dat gesproken wordt over extra berging). Deze extra berging wordt ook in de tijd beter benut dan de huidige inlaat, namelijk wanneer de behoefte aan boezemberging het grootst is (bij een piek in het boezempeil). Door de inlaatconstructie volgt het waterpeil in de Wyldlannen veel directer het peil op de Friese boezem.

Door deze bergingsmaatregelen in het Inrichtingsplan Rengerspôle op te nemen kan met één bestek worden gewerkt, wat kosteneffectiever is. Ook wordt op deze manier voorkomen dat binnen een kort tijdsbestek tweemaal een ingreep wordt gepleegd in het natuurgebied Rengerspôle / de Wyldlannen.

De kosten van dit raamplanonderdeel "verbetering bergingsfunctie Wyldlannen" van het genoemde inrichtingsplan worden volledig gefinancierd door het waterschap (raming € 125.000,- incl. B.T.W.).

De financiering van dit onderdeel verloopt niet via deze module.

6

Uitvoeringsaspecten

6.1 Algemeen

Bij de beschrijving van uitvoeringsaspecten worden de volgende zaken in onderstaande paragrafen uitgewerkt:

- wat zijn de kosten en wie betaalt
- tijdsplanning
- wie is verantwoordelijk voor de voorzieningen na realisatie (eigendom, beheer en onderhoud)
- noodzakelijke grondverwerving
- welke instrumenten (welk landinrichtingsinstrumentarium) worden toegepast
- aan welke randvoorwaarden moet worden voldaan
- welke risico's zijn er nog aan te wijzen ten aanzien van de uitvoerbaarheid van de plannen

6.2 Kosten

De inrichtingskosten zijn zo nauwkeurig mogelijk geraamd. Daarbij is zo veel mogelijk van normbedragen (zgn Standaard Eenheids Prijzen) uitgegaan.

De kosten van projectuitvoering bestaan uit de kosten die gemaakt worden door het aanleggen van de geplande voorzieningen. Er zijn daarnaast kosten geraamd voor vergunningen (leges) en archeologisch onderzoek en en Quick scan t.b.v. de Flora & Faunawet. Behalve de kosten voor de projectuitvoering zijn algemene kosten opgenomen; dat zijn de kosten voor de landinrichtingscommissie (zgn. vacatiegelden), en kosten voor zaalhuur, administratie en voorlichting.

De maatregelen worden verantwoord onder het beleidsdoel Natuur (realisering EHS)

tabel 1

Maatregel	Totale kosten	Rijksbijdrage	Voorfinan. gez. eigenaren	Bijdragen instanties	Totaal DLG kas	Kontante bijdragen
Natuureducatiebos	€ 426.000,-	€ 426.000,-	€ 0,-	€ 0,-	€ 426.000,-	€ 0,-
Algemene kosten	€ 40.000,-	€ 40.000,-	€ 0,-	€ 0,-	€ 40.000,-	€ 0,-

	2007	2008	2009	2010
Onderzoeks- en legeskosten	€ 15.000,-			
Algemene kosten	€ 20.000,-	€ 20.000,-		
Besteksvorbereiding	€ 25.000,-			
Uitvoering		€ 180.000,-	€ 120.000,-	€ 86.000,-

6.3 Tijdsplanning

In onderstaande tabel 3 is toegelicht hoe de tijdsplanning van de uitvoering van deze module zal verlopen.

Daarbij moet rekening gehouden worden met de benodigde doorlooptijd voor de volgende zaken (voorbereidende werkzaamheden en beperkende omstandigheden)

- proceduretijd vaststelling module en beschikbaar maken financiële middelen
- opstellen van bestek
- voeren van overleg
- vergunningenprocedures (o.a. aanlegvergunning, ontheffing Flora- en Faunawet, archeologisch vooronderzoek)
- geschikte periode voor uitvoering (buiten het vogelbroedseizoen van eind maart-juli)

Tabel 3

Planonderdeel	periode
Proceduretijd vaststellen module	Tot december 2006
Vorbereidend onderzoek/vergunningen en opstellen bestek	Eind 2006 tot midden 2007
Uitvoering	Vanaf najaar 2007

6.4 Eigendom, beheer en onderhoud

Er moet overeenstemming bestaan over de kosten van de voorzieningen en wie betaalt, maar ook over (de kosten van) het toekomstig eigendom, beheer en onderhoud. De in deze module uit te voeren werken komen in eigendom bij It Fryske Gea. De natuurorganisatie zal zorgdragen voor toekomstig beheer en onderhoud van de aan te leggen voorzieningen.

6.5 Grondverwerving en instrumenten

Eén perceel in het plangebied is nog niet verworven. In het geval dat dit perceel niet vrijwillig verworven wordt zal het plan hierop aangepast moeten worden.

Er is ten tijde van de startfase van de planning voor het gebied Alde Feanen gekozen voor een herinrichting. Er is hier geen sprake van een wettelijke module met daarbij behorende specifieke instrumenten als korting, onte-

gening en wettelijke herverkaveling, omdat herverkaveling niet als specifiek doel voor dit gebied is aangemerkt. Het gaat in deze module om maatregelen die dus geen gebruik maken van specifieke instrumenten van de Landinrichtingswet.

Mocht het perceel niet vrijwillig verworven worden, dan zullen maatregelen genomen moeten worden om behoud van de functie van dat perceel te waarborgen. Daarvoor is een risicopost in de begroting opgenomen.

6.6 Randvoorwaarden en risico's

Randvoorwaarden voor uitvoering van de module volgens plan is dat grond, het geld, en alle vergunningen beschikbaar zijn; daarmee zijn ook de risico's verwoord:

- De benodigde procedures ten aanzien van vaststelling van de module, aanvraag van vergunningen (aanlegvergunning, vrijstelling in het kader van de Flora- en Faunawet, peilwijzigingen), en vooronderzoek (archeologie) zullen moeten worden doorlopen. Dat vereist tijd en menskracht en daarmee de nodige risico's.
- Bij de aanvraag van de benodigde vergunningen kunnen mensen bezwaren indienen. Dit brengt risico's voor het project met zich mee.
- Voor de Alde Feanen is archeologisch onderzoek gedaan. Dit is gerapporteerd in RAAP-rapport 609 (2000). In dit gebied kunnen zich op enige diepte archeologische lagen uit de steentijd bevinden, die zijn afgedekt door een veen- of kleidek. Mochten zich hier archeologische resten bevinden, dan zijn deze waarschijnlijk goed van kwaliteit. De provincie beveelt daarom aan om bij ingrepen van meer dan 2500m² een karterend (boor)onderzoek uit te laten voeren, waarbij minimaal zes boringen per hectare worden gezet, met een minimum van zes boringen voor gebieden kleiner dan een hectare. Wanneer er iets gevonden wordt zal er aanvullend onderzoek verricht moeten worden. In dit gebied kunnen zich ook archeologische resten bevinden uit de periode middenbronstijd – vroege Middeleeuwen. Het gaat hier dan met name om vroeg- en vol-middeleeuwse veenontginningen. Daarbij bestaat de kans dat er zich huisterpjes uit deze tijd in het plangebied bevinden. Ook de wat oudere

boerderijen kunnen archeologische sporen of resten afdekken, hoewel de veengronden eromheen al afgegraven zijn. De provincie beveelt aan om bij ingrepen van meer 5000 m² een historisch en karterend onderzoek te verrichten, waarbij speciale aandacht moet worden besteed aan eventuele Romeinse sporen en/of vroeg-middeleeuwse ontginningen.

Archeologisch onderzoek is opgenomen in de kostenraming.

- Het gebied heeft voor het grootste deel de bestemming natuur in het bestemmingsplan van de gemeente Smallingerland. Dit plan bepaalt dat er voor het aanleggen van voetpaden, recreatieve voorzieningen, het kappen van bomen, en het ophogen of afgraven van grond een aanlegvergunning benodigd is. Voor het aanleggen van bebossing hoeft dit overigens niet.

Voor de strook langs It Wiid onder de Koaidyk die in eigendom is van de gemeente Tytsjerksteradiel zal een kapvergunning aangevraagd worden voor het openmaken van zichtlijnen.

Afhankelijk van de eventuele bezwaren moet hier 4 weken (toetsing inclusief besluit van het college van B&W) tot 3 maanden (publiciteit) voor uitgetrokken worden.

- Er is geen ontgrondingenvergunning nodig. In een gebied met natuurbestemming in

eigendom van een natuurorganisatie hoeft geen ontgrondingenvergunning aangevraagd worden mits er tot op minder dan 2 meter diep gegraven wordt en er niet meer dan 10.000 m³ grond afgevoerd of in depot gezet wordt. Dat is hier het geval.

- Er is binnen het plangebied 1 perceel met een laagveenontginningsbestemming met een zgn. wijzigingsgrens (ODG00E 872). Het betreft particulier eigendom. Dit betekent dat dit perceel na verkrijging met een artikel 11 procedure (3 tot 4 mnd) kan worden bestemd tot natuurgebied. Dit perceel binnen het natuureducatiebos brengt een risico tot noodzakelijke wijziging van een deel van het plan met zich mee. Hiervoor is een begrotingspost opgenomen.

- Door het uitbaggeren en dempen van sloten kunnen er zeldzame soorten in het gedrang komen.

Daarom zal er in verband met de vereisten van de Flora- en Faunawet een quick-scan uitgevoerd moeten worden.

- Mogelijk zijn er beperkingen i.v.m. de ligging van kabels en leidingen. .

- Specifieke voorwaarden en eisen van eigenaar, waterschap, gemeente, of nutsbedrijven ten aanzien van eigendom, beheer en onderhoud kunnen bij nadere uitwerking nog boven tafel komen.

Samenstelling Herinrichtingscommissie

Lid:	Namens:
G. Hofstra, voorzitter	
J. de Boer	Landbouw
P.A.E. van Erkelens	Wetterskip Fryslân
N. Minnema	Natuurbescherming (It Fryske Gea)
K. Westerdijk	Recreatiesector
C. Kuipers	Gemeenten
A. Visser	Provincie Fryslân
F. Foekema, secretaris	Dienst Landelijk Gebied

Colofon

Dit is een uitgave van de Herinrichtingscommissie Alde Feanen

Secretariaat:

Herinrichtingscommissie Alde Feanen

Postbus 2003

8901 JA Leeuwarden

Tel: (058) 2955255

Dienst Landelijk Gebied:

Redactie: M. de Haan, J. de Vries, R. Fijn en E. Bruins Slot

Fotografie: Dienst Landelijk Gebied

Illustraties: J. de Vries

Cartografie: L. de Jong

Ontwerp en opmaak rapport: J. Waal

Druk: Koninklijke van Gorcum BV, Assen

Dienst Landelijk Gebied

Postbus 2003,
8901 JA Leeuwarden
telefoon (058) 295 52 55
telefax (058) 215 75 47